Rafel Nadal: «Soc d'una generació filla del silenci»

El periodista i escriptor ha presentat la seva nova novel·la, «La senyora Stendhal», a Figueres

Rafel Nadal ha estat recentment a Figueres.

Rafel Nadal i Farreras (Girona, 1954) és periodista i escriptor. Ha estat director d'El Periódico de Catalunya i actualment escriu i col·labora en diversos mitjans de comunicació. Llibres Low Cost de Figueres va promoure, fa uns dies, la presentació de la seva nova novel·la, «La senyora Stendhal», al Museu de la Tècnica de l'Empordà. El llibre publicat per Grup 62 s'ha convertit en un èxit de vendes.

"Algunes vegades, les coses acaben sent com penses que són, però d'altres el teu món no et deixa veure la realitat." L'última novel·la de Rafel Nadal convida a reflexionar al voltant d'uns fets que té com a protagonistes uns personatges amb els quals molts lectors es poden sentir identificats.

Venim d'un silenci, antic i molt llarg. La seva novel·la dona veu a aquest silenci?

Penso que vam estar a punt de perdre la memòria d'un període molt important. Però diria que, a última hora, gràcies sobretot a molta gent jove vinculada a la premsa comarcal, a revistes, a gent que ha fet llibres, que ha fet monografies, va aconseguir rescatar aquesta memòria a través d'entrevistes a gent gran que fi- nalment es va deixar anar. I crec que aquesta gent gran, quan va veure publicades aquestes entrevistes, es va agradar i va córrer a obrir calaixos, a treure fotografies i fins i tot van escriure les seves històries.

No ha estat fàcil, tot i així?

Si m'haguessis preguntat fa vint anys sobre el silenci, crec que hauria estat impossible trobar la manera de reconstruir aquest passat. És veritat que jo soc d'una generació que és filla del silenci.

Aquells que no ho vam viure, com podem entendre aquest silenci?

Hi ha moltes raons. Als perdedors de la guerra, els hi anava la vida. Imagina't, si eres un pagès i eres masover i perdies la feina, perquè parlaves més del compte, no només perdies la feina, sinó que perdies la feina, la casa i l'escola dels nens. T'arruïnaven la vida. Per això, la gent era molt prudent i es va acostumar a callar, per por.

El seu llibre té silenci.

Així és, té molt de silenci, i és la part que no jutjo, és la part més ambigua de l'obra. Deixo que el lector jutgi els silencis. Jo, personalment, com a autor, els silencis del llibre hi ha dies que els aplaudiria, perquè els entenc i crec que tenen una gran dignitat. En canvi hi ha dies que els condemnaria, perquè hi ha silencis que provoquen desgràcies, pel fet de callar. L'ambigüitat de la qual parla, a mesura que llegeixes el llibre pot arribar a generar confusió.

És la mateixa confusió dels temps convulsos en què està ambientada la novel·la?

He intentat que el llibre sigui confús fins al final, i que hi hagi molta ambigüitat. He volgut que el lector visqui una de les característiques principals de la postguerra, que era la incertesa permanent. No sabies mai què et passaria l'endemà.

Tant potser bo com dolent, allò que no saps què passarà.

Passen algunes coses positives i moltes altres negatives. En Lluc, el nen, està enamorat del seu avi adoptiu, un home que li ensenya la natura, els arbres. Però de gran descobreix que l'avi tenia un passat, que no només venia de pagès, sinó que era un home que tenia cultura, que havia sigut professor de filosofia. Intento que l'atmosfera que es respira reculli la incertesa i el desconeixement que hi havia en aquell moment de postguerra.

La senyora Stendhal, com les mares d'aquella època, vetlla perquè els fills vagin a l'escola, perquè aprenguin, perquè tinguin educació i cultura.

A la senyora Stendhal, li faig dir aquella frase de "només guanyarem quan sapiguem tantes o més coses que ells". L'única revolució en la qual ella creu és la de l'escola. Creu que l'educació emanciparà les classes populars individual i col·lectivament. L'educació els farà fer el pas per poder-se valdre per elles mateixes i decidir el seu futur sense necessitat de classes superiors que les condueixin.

Com defineix l'Annie Stendhal?

És la gran protagonista del llibre, encara que el lector es pugui sorprendre perquè no sempre està a l'escenari. Moltes vegades la faig fora d'escena, però els seus valors segueixen impregnant el llibre. Els altres actuen sempre en funció dels valors d'ella. És la gran protagonista encara que la veu narradora és la d'un nen, per moltes raons.

La veu i la mirada.

El llibre és la història d'en Lluc i la mirada infantil és important per a mi, perquè observa la postguerra des de la duresa i la crueltat, però també des de la bellesa, perquè el sol segueix sortint cada dia, el mar és preciós i els arbres broten. Un adult no ho podria veure així, perquè es trobava en una situació de precarietat molt gran, sempre angoixat i pendent de sobreviure. En canvi, per a un nen, cada tres hores és una vida diferent.

Ha estat complex per a vostè l'exercici de donar veu a un nen i alhora posar-se en la pell d'una dona com la senyora Stendhal, que aporta el caràcter i l'essència femenina a la novel·la?

Sempre és complicat construir uns personatges, però crec que no ha estat més difícil que altres vegades. Aquests personatges formen part de mi i de la meva tradició.

Què té de biogràfic el relat?

Jo he viscut la postguerra més tardana, però també m'he empapat molt d'històries de gent que ha viscut els 40 i els 50. I això, juntament amb els meus propis sentiments i els meus propis records m'ha permès construir aquesta època correctament. I, de fet, parla un gran recordant quan era petit. La imatge és molt cinematogràfica. La suma de records va confegint l'escenari general.

De la història, cal aprendre. I, sobretot, cal conèixer els errors que s'han comès a la història per no repetir-los.

Per això dedico el llibre als meus nets, que són molt petits, tenen 7, 4 i 2 anys. Espero que quan creixin puguin llegir el llibre i puguin entendre d'on venen i que puguin entendre que no fa tant de temps de tot això. A mi, una de les coses que m'impacten més ara mateix és que quan jo estava al Collell, l'any 1963, feia poc més de vint anys que havia acabat la guerra, i ara mires vint anys enrere i sembla que va ser ahir. M'adono que vaig estar allà quan els protagonistes, els adults, ho acabaven de viure. I em semblava que era una cosa de la prehistòria. D'aquí, el meu intent que els que venen tot darrere puguin entendre que això ha passat fa tres dies, i esperem que no torni a passar.

Ha conegut un grup de professors de l'Alt Empordà interessats perquè de La senyora Stendhal en pugui sortir un material didàctic, per traslladar a les aules aquests continguts. Com es pren la iniciativa?

Tant de bo es pugui fer realitat. Aquestes coses s'han de mirar bé, s'han de fer amb calma i depèn sobretot dels professors, que saben si els alumnes entrarien o no entrarien en aquesta història, i si els seria útil o no. Crec que és una bona iniciativa i crec que ells també creuran que ho és. Seria bo que els alumnes entressin i que reflexionessin sobre els grans reptes que planteja el llibre, els silencis, l'ambició, el poder, les revenges, el retorn, la por, la injustícia, la solidaritat... Crec que el llibre té prou elements d'atracció com perquè als alumnes els sorgeixin preguntes totes soles.

Font del document:
http://www.emporda.info/comarca/2017/04/03/rafel-nadal-duna-generacio-filla/350526.html?utm_source=rss